

1.

Mozak posle jakog udarca u glavu izgleda kao kuća posle uragana: svuda okolo neprepoznatljive krhotine, trunje i iverje. Fragmenti sećanja leže rasuti u ostacima ruševine. Svi delići su tu negde – ali mozaik je toliko iskrivljen da ih mozak, spotičući se o sav taj krš, ne prepoznaje i ne zna odakle potiču.

„Gde je Eleni?“

„*Muerta*“, kaže doktor.

Leove oči su sklopljene, čudno je miran dok gleda u bombu koja juri ka njemu. Poslednji pogled pre nego što će ga razneti. Napreže svoj um, ali ne prepoznaje ono što vidi. Gusta magla prekriva sve; uspeva da raspozna samo nekoliko blelih poznatih obrisa. *Muerta*. On već zna da je ona mrtva. U trenutku kada postavlja pitanje ne zna, ali kada čuje odgovor, zvuči mu kao potvrda sećanja koje se plaši da prihvati. Nešto izranja iz magle, slika se izoštrava. Eleni. Dva smeđa oka kao dve kapljice, bogati talasi tamne kovrdžave kose, elektricitet, pesma. Uvek je pevala. Kao što drugi dišu, ona je pevala. U trenutku je osetio njenu vedrinu i toplinu. Bili su kao jedan jedini atom, nedeljivi.

Bomba ga je skoro dotakla. Atom će se podeliti, energija će se osloboditi, žestoka i nekontrolisana.

„Mogu li da je vidim?“

„*No es buena idea.*“

„Gde je ona?“

„Ovde, u drugoj prostoriji.“

Ovo je igra. Doktor ne želi da pacijent vidi svoju mrtvu ljubavnicu – ili bar ne još. On kaže: „Hajde da se pretvaramo da ona nije stvarno mrtva. *Muerta* – to je samo reč.“ Ovo je igra s umanjenjem štete. Leo prihvata. On ne zna ni gde je ni kako je tamo dospeo. Ne seća se nedavnih događaja. Zna samo da voli devojkju po imenu Eleni i da mora da je vidi po svaku cenu. Oseća da je doktor uspaničen. Ako pokaže da je spreman da popusti, doktor će ga odvojiti od nje. Zato nastavlja pribrano.

„Molim vas, pustite me da je vidim.“

Doktor vidi čvrstu rešenost u Leovim očima i čini se da popušta; možda je dečak u stanju sve to da podnese. On ne zna priču o ovo dvoje mladih stranaca, ne zna koliko je njihova veza snažna.

„*Venga*“, kaže meko i pokazuje na vrata.

Tek tada Leo shvata da leži na krevetu i da je verovatno bio bez svesti. Čim se probudio, pitao je za Eleni. Nešto od tog delirijuma ostalo je s njim. Zašto doktor govori španski? Pitanje je ostalo da lebdi u njegovim mislima kao komadić vrpce čiji se drugi kraj zagubio u magli. Sada ga on povlači i iz magle izranja nit. Sećanje se drži za tu nit. Ja sam u Latinskoj Americi. Došao sam ovde s Eleni, ali gde? Je li to Gvatemala? Ne, odatle smo poleteli za Kolumbiju. Znači li to da sam u Kolumbiji? Ne. Još snažnije povlači vrpca. Ne, nije Kolumbija. Posle Kolumbije došao je Ekvador. Ekvador, a šta je bilo posle Ekvadora? Gde smo kasnije otišli? Povlači je još jače i vrpca se zateže. Peru. Iz Ekvadora za Peru. Kako? Kako smo stigli u Peru? Vrpca se prekida. Ne seća se da su stigli u Peru. Mora biti da sam u Ekvadoru ili u Peruu. Verovatno u Ekvadoru. Ne sećam se Perua. Zagledan je u krhotine; ne zna gde da traži drugi kraj. Na ivici je ponora, a on je neizmeran i nedokučiv. Zuri u prazninu kao senilan čovek koji u trenutku lucidnosti zna da je izgubio pamćenje.

Ustaje. Vrta mu se u glavi, pridržava se rukama za krevet da ne bi pao. Snažno trepće i pokušava da usredsredi pogled na emajlirani lavabo na suprotnom zidu. Iz jedne od slavina voda ne prestaje da curi; sudeći po ružnim smeđim tragovima u lavabou, verovatno kaplje godinama. Gde god da se nalazi, vrlo je zapušteno. Zidovi se ljušte, a gusta paukova mreža visi neometano po ćoškovima. Usamljeni noćni gušter posmatra scenu s tavanice. Doktor uzima Lea za ruku i vodi ga niz hodnik.

Zaustavljaju se pred zatvorenim vratima. Leo zna da je ona unutra. Doktor ih otvara. Eleni leži na krevetu s točkovima. Na njenoj plavoj bluzi ima krvi; rame joj je iščašeno. Na obrazu velika ogrebotina. Bomba pogađa cilj. Nešto u njemu popušta i sve posledice događaja sada eksplodiraju u njemu. Njegova krv se otela kontroli, juri kroz telo kao reka koja se izlila iz korita; noge mu se tresu, kolena ga izdaju; dah je sve kraći, zastaje mu u grlu. Njegovo srce odbija da krv vrati i isprazni se; stomak se zatvara, šaljući nesvarene ostatke da eksplodiraju u crevima; anus se steže da bi sprečio pražnjenje. Nos je pun sluzi, oči opsesivno trepću, pogled mu zamagljuje suze. Pada na pod i ispušta grleni krik. Bolničarke u trećoj sobi prestaju s radom, kao majke kad odgovaraju na bebin plač. Trče ka njima iz svih pravaca. Doktor zatvara vrata. Čuje se žamor ljudi koji se okupljaju napolju. Neki od njih znaju šta se dogodilo. To su svedoci, koji su i sami potražili pomoć na klinici. Pitali su se šta će se dogoditi kada momak sazna da je njegova devojka mrtva. „Moj bože!“, rekli su. „Kada se taj dečko probudi... Užasno je i zamisliti.“ Krste se i zahvaljuju bogu što će oni ponovo videti svoje voljene.

Leo jeca grčeći se. Nikada se nije osećao tako usamljenim. Izgubljen u nepoznatom gradu negde u Južnoj Americi, izbežumljen i bez sećanja. Uspravlja se i kreće ka Eleni. Nežno je miluje po licu. Koža joj je još uvek topla. Možda ipak nije

mrtva, možda može da je vrati u život. Gleda u doktora s nekim divljim, zalutalim optimizmom u očima. Poljubac života, možda tim poljupcem može da je vrati. Pritiska joj nozdrve, otvara joj usta i pokušava da joj udahne svoju očajničku nadu. Ponavlja postupak nekoliko puta, svoj život uliva u njen. Udara je šakama po grudima ne bi li izazvao srčani ritam, jače pa još jače. Zna da je to boli i da će ostati modrice, ali drugog načina nema. Doktor spušta ruku na Leovo rame, ali Leo se još uvek očajnički nada.

„Elektro-šok. Da li ste joj dali elektro-šok terapiju? Er... *shoc electrico. Tienes?*“

„*No hay, señor. Esta muerta.*“

Ona ne može biti mrtva, on u to neće da poveruje. Nastavlja da joj uliva svoj dah, moli da se čudo dogodi, a onda, napokon, slab, hrapav dah stiže iz njenih dubina. Taj zvuk pamtice dok je živ.

„Ona je živa, ona diše! Da li ste čuli?“

Doktor ostaje nepomičan. Leo je iznenada živnuo, nije mu potreban ovaj glupi lenji doktor, sâm će spasiti Eleni. Nastavlja da joj udahnuje svoj život i ona svaki put odgovora.

„*Señor, señor!*“ Doktorova ruka ponovo je na Leovom ramenu. On to ne primećuje, njegovo srce leti, skoro da želi da se nasmeje.

„*Señor*, ona ne diše. To je vaš dah koji se vraća iz njenih pluća.“

Leo traži Elenin puls. Nema ničega. Ponovo tone u očaj. Ljubi joj čelo i šapuće jedine reči koje je naučio na njenom, grčkom jeziku: „*Matyamou, karthiamou, psychemou.*“ Oči moje, srce moje, dušo moja.

Gladi je po kosi, činio je to ponekad dok je spavala. Njeno telo polako gubi toplotu. Trenutak kasnije zavija kao pas. Koliko dugo je to trajalo, nema predstavu.

* * *

Stari doktor posmatra ovu scenu iz ćoška. I sâm se bori sa suzama, neće da dozvoli da njegova osećanja nadvladaju profesionalnu nepristrasnost. Kasnije, on će otići kući i plakati svojoj ženi na ramenu i grliti je čvrsto nekoliko minuta, udišući njen dah, njen parfem i njenu ljubav.

Glasine su se brzo širile i masa sveta se okupila pred bolničkom kapijom gonjena odvratnom radoznalošću kakva obično prati slične tragedije. Neko otvara vrata. Vide čoveka ophranog patnjom, njegovo lice izobličeno od bola, a pored njega sitnu ženu koja leži sklupčana beživotno na krevetu. Zadržavaju dah i u tom trenutku njihova lica ogledaju se u Leovom.

„Odlazite, maknite se odavde, ovo nije cirkus, ostavite me na miru...” Leov glas se slama i gubi. Videli su dovoljno, posramljeni su i neko zatvara vrata.

Ova epizoda pokreće njegov zamagljeni um. Kako to da prepoznajem ove ljude? Okreće se ka doktoru.

„Koji je danas dan?”

„Drugi april, *señor*.”

„Drugi april?” Očajnički pokušava da pronađe nekakvu vezu.

„Gde sam ja?”

„U Latakungi, *señor*.”

Latakunga – ime mu je bilo poznato. Da, sada se setio da su prošli kroz Latakungu. Setio se velike pijace na trgu. Tu su on i Eleni ušli u autobus kada su krenuli u planine. On je u Ekvadoru.

„Koji je danas dan?” Zaboravio je da ga je to već pitao.

„Drugi april.”

„Drugi april? Šta se dogodilo?”

„Vi ste bili u autobusu koji je doživeo udes, *señor*.”

Nema te informacije u njegovom sećanju. Ništa ona ne pokreće u njegovoj duši. Zastaje da razmisli. Ne, ne seća se autobusa niti nesreće. Misao ostaje da lebdi negde izvan nje-ga, kao uljez koji pokušava da uđe. Njegov mozak odbija da poveže tu informaciju s bilo kakvom sinapsom ili nervnim završetkom. A ipak negde, zagubljena u svim tim ruševinama, postoji mala crna kutija koja skriva istinu o svemu što se dogodilo. Čudni zaštitni mehanizam aktiviran je u ovom trenutku; on ga štiti i ne dozvoljava mu da priđe blizu epicentra sopstvene traume. Kao svedok u sudu koji nije obavezan da na videlo iznese događaje koji bi za njega bili optužujući, tako telo odbija umu da omogućiti saznanje koje će ga povrediti.

„Koji je danas dan?“ Pita se da li je već postavio to pitanje.

„Drugi april, *señor*“, ponovi doktor strpljivo.

„Koja godina?“

„1992.“

Leo se hvata u koštac s tom godinom. Oni su krenuli 1991. Kada 1991? Krajem, pred kraj godine. Bio je decembar 1991. Šta se onda dešavalo poslednja četiri meseca? Pali se lampica i on vidi sebe kako leži na plaži pored Eleni. Bilo je to u novogodišnjoj noći; jednodnevni izlet iz Kartagine u Kolumbiji na tropsko ostrvo. Eleni je bila u ružičastom kostimu. Ležali su na suncu, a talasi su se razbijali o njihove noge. Okrenuo se da poljubi njen vreli obraz.

„Znaš, ne postoji ništa na ovom svetu što bih sada poželio. Ti si pored mene i volim te, i to je to. Ne želim ništa više od života.“ Eleni se smeje, nagine se i ljubi ga. „Hajde da se slikamo“, kaže. Uzima svoj mali fotoaparat, drži ga nad njihovim glavama i okreće ka njima, proveravaju sliku u odrazu objektiva. Klik.

On gleda u njeno telo. Uspomene se ponašaju kao ruke koje prodiru kroz njegova rebra, otvaraju mu grudni koš i izlažu njegovo srce hladnoći. Njegova kičma se topi, on stoji pred

svojom mrtvom ljubavi kao komad mlitavog mesa. Ne može da diše. Njegova jedina misao sada je da želi da umre što pre i nestane zajedno s njom.

Bolni grč mu prolazi kroz nogu. Spušta pogled i vidi da su mu farmerice pocepane i krvave. Sledeće što oseća je bolno sevanje u rukama. One su isečene i krvare. Krhotine stakla vire iz kože. Za trenutak je potpuno obuzet vađenjem komadića stakla.

Njegovo desno rame je u modricama, a oštar bol žari mu cela leđa. Shvata da mu je čitava desna strana u povredama, ali u najgorem stanju mu je desno koleno. Ne može da ga savije, gotovo da ga ne oseća. Kako to da do sada nije osetio bol?

„Koji je danas dan?“, zapitao se. Bilo mu je neprijatno da ponovo pita. Vrata se otvaraju, gomila je nestala. Ulazi policajac i traži od Lea da pođe s njim do autobuske stanice i identifikuje svoje torbe. Leo okleva da se odvoji od Eleni, ali na kraju popušta. Nije u njemu ostalo snage za borbu, on poslušno prati policajca i napušta prostoriju. Doktor ih prati i Eleni ostaje u miru.

„Kako se zovete?“, pita policajac.

„Leo Dikin.“

„To je veoma blizu, Leo, stići ćemo za minut“, kaže policajac na španskom.

Na izlasku iz bolnice zaslepljuje ih večernje sunce, udaraju u zid vreline. Pred njima se pruža velika glavna plaža. Razi-grana južnoamerička pijaca u punom je zamahu. S jedne strane se prodaje živa stoka. Kamile i krave zagađuju tlo, a kokoške, vezane za noge, u grozdovima vise u vazduhu i živahno kvocaju. Prodavci voća sede na tepisima načičkani u nizu, a pred njima roba za prodaju; bogati Otovalo Indijanci, s dugim pletenicama, nude svoje šarene, rukom tkane mreže za spavanje i ponča. Leo je obliven znojem. Kako je ovo nepodnošljiv svet, tako neosetljiv i tako ravnodušan. On se stresa i

uzmiče kao zmija prikleštena štapom. Svet živi zaokupljen trivijalnim, svakodnevnim obavezama. Zamorne, prozaične, patetične egzistencije u službi materijalnih dobara. On gleda u svet kroz dvogled okrenut naopačke. Sve je malo i udaljeno, nedostupno i hladno. On sada pripada drugom svetu, on je u mehuru gde može da čuje svoje srce i oseti sopstvenu kožu kako se bora. Pijaca je samo prigušen zvuk, udaljen milionima milja. Zvukovi su prigušeni i nestvarni. On je pod vodom i niko ne primećuje da se davi.

Kada su poslednji put bili na tom trgu, on i Eleni su jedva hodali braneći se od nasrtljivih prodavaca koji su ih bukvalno zasipali odećom i nakitom koje oni nisu želeli. Uspeli su da se odupru svim ponudama, sve do trenutka dok Leo nije ugledao dve fino izrezbarene glave Inka, jednu mušku, drugu žensku. Kupio ih je obe bez cenkanja, i onu mušku poklonio Eleni za uspomenu.

Ali sada, dok je prolazio trgom, prodavci su se instinktivno udaljavali od njega. Konačno ga izbegavaju i ne primećuju. Ima nečeg u očima ovog čoveka zarobljenog u stanju tragične začuđenosti, nečeg što ih duboko dira i suši im grla. Taj čovek svakako nije došao da kupuje.

Policajac ih je poveo ka maloj baraci na autobuskoj stanici. U normalnim okolnostima ona je ispunjena vozačima autobusa i prodavcima karata, ali danas su svi oni napolju i diskutuju o incidentu. Naglo su začekali videvši da im se Leo približava. U baraci se prtljag ređa uza zid a tamo, baš na sredini, stoje dva velika ranca. On polazi ka njima, još nije siguran da su njegovi. Pokušava da skine torbe, ali talas vrtoglavice ga savlađuje; tetura se, kolena ga izdaju. Doktor mu prilazi i uzima dve velike torbe. Leo vidi planinarski štap i par kramponki koje vi-
re iz jednog ranca. Gleda u njih radoznalo. Ponovo proverava nalepnicu s imenom i vidi da na njoj piše: Leo Dikin.

Dok se vraćaju preko onog istog trga, Leove oči pogledom preleću s jedne na drugu stranu dok očajnički pokušava da se nečega seti. Neuroni i sinapse svetle u njegovoj unutrašnjosti i iznenada nešto zasija u tmini. On i Eleni su u radnji za iznajmljivanje planinarske opreme u Kitu. Leo je voleo planinarenje; bilo je to jedno od najsavršenijih zadovoljstava u životu. Savršeno, jer kad se čovek jednom popne na vrh, zna da nema više gde da ide ni šta da traži. Osećaj potpune ostvarenosti i postignuća. Bio je to redak osećaj u životu u kome je bilo toliko aktivnosti bez kraja i konca i pri čemu je čovek neku satisfakciju mogao da očekuje tek u budućnosti. Kotopaksi, koji se uzdiže na jednoj visoravni poput zavodljivog, egzotičnog deserta u obliku kupe, bio je ogroman izazov. Prodavac im je savetovao da noć ili dve provedu u planinskoj kući na pet hiljada metara visine da bi se aklimatizovali. Savetovao im je da krenu u dva ujutro kako bi do vrha stigli pre zore i vratili se pre nego što padne mrak. Kramponke i štapovi bili su neophodni, ali ukoliko ih vreme bude poslužilo, taj uspon neće biti suviše težak.

„Da li se oboje penjete na vrh?“, upitao je.

„Ja ne“, rekla je Eleni. „Ja se penjem do planinarskog doma i dalje ne idem.“

„Budite veoma pažljivi“, upozorio ih je.

„Jedan par početnika poginuo je ovde prošle godine.“

Leo se setio i zajedničkog doručka. Otišli su u svoj omiljeni kafić pored hotela. On je jeo voćnu salatu sa zobenom kašom i medom. Doručak bogova, tako je on to zvao; ananas, marakuja, mango i *passion fruit*.^{*} Uspomene su mu vratile ukus. Elena se bacila na palačinke s bananama i toplom čokoladom, dok joj je topli fil curio niz bradu. Tu su se malo duže zadržali i popili kafu. Vratili su se potom u hotel, pokupili svoje teške rančeve i krenuli na autobusku stanicu. Konačno,

^{*} Vrsta južnoameričkog voća. (Prim. prev.)

setio se autobuske stanice. Stigli su sat kasnije nego što su planirali. Da li bi Eleni bila živa da se nisu toliko zadržali na doručku? Njegovo sećanje se zaustavlja na toj autobuskoj stanici; on još uvek ne može da vidi nijedan delić tog putovanja. Možda je i bolje ne znati to sada, ali ne uspeva da zaustavi svoje misli. Rupe se polako popunjavaju i njegov mozak, protiv njegove volje, nastavlja započeti posao.